

րին սովորաբար մեկ քաշէն աւելի բեւեռ կուտայ. եւ ամեն մեկ քաշին մէջ տասուերկու հազար բեւեռի չափ կըլլայ :

Մեխակը ծխով կամ արեւու մէջ կըջորցընեն : Երբոր ծխով չորցուի, բոլորովին կըսեւնայ, ու եղը կըցամքի. իսկ արեւու մէջ որ չորնայ, այնչափ չսեւնար, եւ ամենեւին եղը չկորսնցընէր, եւ ասանկ են Հնդկաստանէն եկածները, որ աւելի յարգի են :

Երբոր ձագախոտին ծաղիկները մոռցուին կամ կամաւ բողբոլին, պտուղ մը կուտան որ ՄԵՆԱԿԱՊՏՈՒՂ կըսուի. երկայնաձեւ է ու սեւեակ, եւ մէջը խժային նիւթէ ձուածեւ կարծր ու սեւ նուշ մը ունի, որ քեպետեւ անոյշ կընոտի, բայց բեւեռներուն չափ սաստիկ չէ հոտը : Թարմ եղած ժամանակը Հոյանտացիք շաքարով կեփեն ասիկայ ու կերակուրէ ետքը կուտեն իբրեւ մարսեցուցիչ :

Ձագախոտին ամեն մասունքը բանի կուգան տնական տնտեսութեան, արհեստից, բժշկութեան, իւղագործութեան եւ ըմպելեաց մէջ :

Փայտը, մանաւանդ վայրի ձագախոտինը կարծր է, պինդ եւ ծանր. գոյնը կարմրախայտ մոխրագոյն, կեղեւը գորշախառն, միահարթ եւ լերկ. քէ ատաղձագործութեան եւ քէ արուեստից մէջ կըգործածուի : Բժշկութեան մէջ կեղեւէն զատ՝ տերեւն ալ կըգործածուի, որ կարծր է, մութ կանանչ, հոտն ակործելի, եւ սաստիկ համեմիչ :

Ծաղկին կորերը որ ՃԻՐԱՆԲ ՄԵՆԱԿԻ կըսուին, բարակ են, բազմաճիւղ, գորշախառն, սաստիկ կընոտին, եւ իւղագործութեան մէջ կըգործածուին :

Ամեն տեղ իբրեւ համեմ խոհակերոցներու մէջ կըգործածուի մեխակը, եւ մանաւանդ Արեւելք, իսկ Եւրոպայի մէջ քանի կերբայ կըպակսի տաքցուցիչ ու պնդացուցիչ բնութեանը համար : Մեխակի իւղն ալ քէ իբրեւ անուշահոտութիւն կըգործածուի, եւ քէ փատած կամ ցաւած ակոտներու դեղ, որ վրանին դրուելով ցաւած ջիղը կայրէ ու ցաւը կանցընէ. բայց զգուշանալու է որ քովի ողը ակոտներուն չըղպչի, վասն զի կրնայ փտութիւն պատճառել :

րացկան մը տեսեր է ոտքերը աղտոտ ցեխոտ եւ հագուստը պատրուած : Մօտեցեր անոր ու — Աստուած քեզի բարի լոյս պարգեւէ, ըսեր է : — Բարի լոյս, կանչէր է մուրացկանը. չար լոյս երբէք չեմ ունեցեր որ Աստուած այսօր բարին տայ ինծի : — Ինչո՞ւ այսպէս պատասխան կուտաս, կրկներ է Թուլէր. լաւ է ուրեմն, Աստուած գքեզ երջանիկ ընէ : — Այս խօսքերդ ինչ կընշանակեն. ես ոչ երբէք դժբախտ ապերջանիկ եղեր եմ :

Թուլէր աղքատին այս խօսքերուն վրայ զարմացած կաղաչէ որ միտքը աւելի լաւ բացատրէ :

— Գլխուս վրայ, կըսէ անիկայ : Ինծի բարի լոյս մաղբեցիր, եւ ես հրամանոցդ գրուցեցի որ ոչ երբէք չար լոյս ունեցեր եմ : Երբոր անօրի կըմնամ՝ զԱստուած կ'որհնեմ. երբոր կըմբսիմ, երբոր անձրեւ կուգայ, ձիւն կիջնայ, գլխուս վրայ կարկուտ կըբափքըփի, երբոր օղը բաց կամ գոց է՝ զԱստուած կ'որհնեմ. երբոր խեղճ արհամարըում, անօգնական ու անխնամ երեսի վրայ կըմնամ՝ դարձեալ զԱստուած կ'որհնեմ : Ասոր համար երբոր ինծի երջանկութիւն մաղբեցիր, պատասխան տուի քէ ոչ երբէք դժբախտ եղեր եմ, վասն զի միշտ շանացեր եմ Աստուծոյն իմոյ կամքը կատարել, եւ բոլոր իմ կամքերս անոր կամացը համաձայնել, որպէս զի ինչ որ ինքն ուզէ՝ ես ալ նոյնն ուզեմ :

— Բայց ինչ կընես քէ որ Աստուած գքեզ դժոխք իջեցընէ :

— Զիս դժոխք իջեցընէ, կըպատասխանէ մուրացկանը. քէ որ այնպիսի բան մը ընէ, երկուքեւ ունիմ, անոնցմով զինքը կըգրկեմ, որոց մէկը խոնարհութիւնն է եւ միւսը սէր. եւ այսպէս զինքը պինդ գրկելովս պետք է որ ինքն ալ հետս դժոխք իջնայ, ուր աւելի երջանիկ կըլլամ իրեն հետ՝ քան քէ առանց իրեն արքայութեան մէջ :

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարայարութիւն. Տես էջ. 41. 105.)

Գ.

ՈՒՐԻՇԻ ԱՆՀԱՆԳՍՏՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՃԱՌՈՂ ԲԱՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԱՆՋԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ.

1. Սաստիկ ու բարձրաձայն կըփոնգտայ, եւ բերանը բաշկինակովը չգոցելով՝ վրան գլուխն ու բոլոր քովինները քքով ու խլինքով կըլեցընէ :

2. Քովը կեցողին երեսն ի վեր կընազայ՝ առանց բերանը ձեռքովը գոցելու : Յաճ ձայնով խօսելու տեղ կըպոռայ կըպոռալտայ :

3. Բազմութեան մէջ քրին տակէն կերգէ, կը-

ՁՈՐԵՔՍԱՍՆԵՐՈՐԳ ԴԱՐՈՒՆ ՄԷՎ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆԸ.

Յովհաննէս Թուլէր, անուանի դոմինիկեան կրօնաւորը որ 1379ին վախճանած է, կըպատմէ քէ օր մը եկեղեցւոյ մէկուն դրան առջնը մու-